

BELLE TEN

Cilt: XXX

EKİM 1966

Sayı: 120

BÜYÜK “NUTUK”TA ATATÜRK’ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Prof. Dr. ÂFET İNAN

Atatürk’ün elyazısı ile olan iki sahife belgeyi ilk olarak yayınlarken, bunun üzerindeki hâtıramı da bildirmek istiyorum :

1927 yılının yaz ayları. Gazi Mustafa Kemal’in kurtuluştan sonra İstanbul’a ilk gelişidir. Dolmabahçe Sarayına misafir edilmiştir. O saray ki, 1919 yılının bir bahar mevsiminde General M. Kemal’in Osmanlı Padişahını son görüşünde düşman donanmasının toplarının tehdidi altında idi. Atatürk ile, gözlerini kapıyarak konuşan son Osmanlı Padişahı kendi şahsî menfaatlerinin esiri, bütün zihnî kabiliyetlerinin karanlıkları içinde gömülü, millî endişelerden tamamen uzak ve mesuliyet duygusu da gözleri gibi kapalıdır.

1919’dan 1927’ye kadar geçen tarihî olayların belgelerini Gazi M. Kemal Ankara’da toplamış, yazmış ve Cumhuriyet Halk Partisi Kongresinde okumaya hazırlanmaktadır. Dolmabahçe Sarayı’nın geniş salonlarından birinde her gece toplanan kalabalık arkadaşları arasında bu büyük “Nutuk”tan parçalar okumakta ve üzerinde münakaşalı konuşmalar yapılmaktadır. Atatürk, kendisi okuyor, okutuyor ve yazdığı konular üzerinde açıklamalar yaparak çok hararetle konuşmaları idare ediyordu.

Ben Lozan’daki tahsilimden yeni dönmüştüm. Bu toplantılarda bulunduğum zamanlar, tarihi tarih yapanlardan dinliyordum. Atatürk yazdıklarını okurken o günleri yeniden yaşıyormuş gibi heyecanlı idi ve daima yüksek sesle hitaplarda bulunuyordu.

Bu tarih havası içinde, İstiklâl Savaşımız ve onun tarihiyle o kadar zihnim doluyordu ki, çocukluğumun Anadolu'da geçen o ıstıraplı günlerini yeniden yaşar gibi oluyordum.

Şimdi bu nutkun müsveddelerini incelediğimiz zaman, hemen her sahifesinde bir çok düzeltmeler, ilâveler görüyoruz¹. Yazı bazen Atatürk'ündür, bazı sahifelerde ise kendisi tarafından dikte ettirilmiştir. Bütün bunların en önemli kısımları belgelerde kullanılarak Ankara'da yazılmış, İstanbul'da ise hem düzeltmeler yapılmakta hem de son bölümler yazılmaktadır. Nutuk müsveddeleri bu bakımdan çok önemlidir. Benim şahit olduğum işte bu parça parça okunmalardaki Atatürk'ün yazıları hakkında açıklamalardır. Müsveddeler üzerindeki düzeltmeler, ilâveler, çıkartmalar ise ya kendisi tarafından daha önce yapılmıştır veyahut da konuşma esnasında yapılmaktadır. Şimdi bu 506 sahifelik müsveddelerden yalnız son iki yaprağı üzerinde duracağım.

Yaz aylarının sıcak bir gününün gecesi, Atatürk'ün etrafında daha kalabalık bir aydınlar topluluğu vardı. O, arkadaşlarına âdeta bir sürpriz hazırlamanın sevinci içinde "Oturunuz ve dinleyiniz" dedi. Nutuk'un sonuna koyacağı satırları yüksek sesle okumaya başladı. Dinleyicilerin nefes dahi almadıklarını sanıyorum. Çünkü, ben kendimi öyle hissediyor ve millî bir heyecanın tesiri içinde yaşıyordum. Bütün Millî Mücadelenin tarihi olan Nutuk bu satırlarla son bulacaktı. Atatürk bu metni okuyup bitirdiği zaman, derin bir nefes almış, fakat iki damla gözyaşını da bizlerden saklamamıştı.

Bu "Gençliğe Hitabe" okunduğu akşam artık tarih olmuş olaylar konuşma mevzuu değildi. Atatürk coşmuş konuşuyor ve başkalarına diğer akşamlar olduğu gibi konuşma fırsatı vermiyordu. O, Türkiye Cumhuriyeti'nin istikbali üzerinde duruyordu : "Tarihi yaşadığımız gibi yazdık, fakat geleceği Cumhuriyete inananlarla onu koruyanlara ve yaşatacaklara emanet etmek lâzımdır." diyordu.

"Gençliğe Hitabe" yazısını ilk dinliyenlere methetmek fırsatını dahi verdiğini hatırlıyorum. Sadece onun sözleri hâlâ bugün dahi kulaklarımda akisler yapmaktadır :

"Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. İstikbalin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler tatbik mevkiine geçtiği vakit "Türk Milleti yükselecektir." diye telkin-

¹ Bu müsveddeler 36 x 22 santim büyüklüğünde kâğıtlara yazılmıştır.

lerde bulundu. O, Türk Gençliğinin sağ duyusuna, milliyetçiliğine vatan muhabbetine inandığını ve onlara güvendiğini söylüyordu.

505-506 sahife numarasını taşıyan bu son yapraklarda görüldüğü gibi hemen hiç bir düzeltme yoktur. Yazı Atatürk'ündür. Üç yerdeki düzeltme ise yazarken yapılmıştır. Evvelâ “Ey Türk Genci demiş, fakat hemen *Genci* kelimesini silerek “*Gençliği*” demiştir.

İkincisi ise “Galipler cebren ve hile ile cümlesinin başındaki *Galipler* kelimesini silmiştir.

Sonuncu düzeltme ise, *İşte* bu ahval ve şerait içinde *dahi* Türk istiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Bu cümleyi yazarken düzeltme yapmıştır.

Devam ettiği en son cümle ise yarım kalmış ve onu tamamen silmiştir. O da aynen şöyledir: “*Efendiler, son kuvvetini kendi mefkûresinde ve damarlarında bulan Türk evlâdının elinde istiklâl ve Cumhuriyetini ilâ-nihaye mahfuz ve masun olacağına Cumhuriyet sancağının itibarı daima yüksek bulunacağına*”

Büyük Nutuk'un neşrinden seneler sonra yine Atatürk'ün etrafında toplananlar, bu “Gençliğe hitabenin” metni üzerinde durmuşlar ve bilhassa terbiyevî değerini tahlil etmek istemişlerdi.

Bu konuda fikirler söylenirken Atatürk şu sualleri yazdırarak hepimizden cevaplar istemişti :

1 — Türk milleti muhtaç olduğu terbiyeyi kadından mı alır, erkekten mi alır? Bu terbiyeyi izah ederken kadının, erkeğin verdiği terbiye arasındaki farkı gösteriniz.

2 — Büyük millî vatanî fedakârlık hislerini Türk gencinin vicdanına sokan kadın mıdır, erkek midir?

3 — Kadınsa neden dolayı, erkeksen neden dolayı?

4 — En nihayet Genç Türk kahramanının kulağında kalan öz seda kadından mı gelir erkekten mi?

O zaman bunlara verilen cevapları not etmemiştim. Fakat bu sorulara her zaman hepimiz cevaplar verebilir ve kendimize düşen vazifeyi gözönünde tutarız.

Atatürk bu konuda diyor ki :

“Bir içtimaî heyet aynı gayeye bütün kadınları ve erkekleri ile beraber yürümezse, terakki, temeddün etmesine fennî imkân ve ilmî ihtimal yoktur.” O halde Türk Milleti olarak hepimiz, kadın ve erkek

medeniyet yolunda ilerlemek için azimli olduğumuzu hep beraber tekrar edebiliriz. Medeniyet alanında muvaffak olmak için ise, evvelâ dürüst ve emniyetli ve Cumhuriyetimizi yaşatan demokratik bir idare içinde yaşamanız gerekiyor.”

1927 yılının İstanbul havasında ilk akislerini yapan Atatürk'ün : “Gençliğe Hitabesi” yıllardır büyük fikir hareketlerinin kaynağı olmaktadır.

Şimdi bu iki sahifedeki yazıları okuyalım :

“Binaenaleyh biz her vasıttan yalnız ve ancak bir noktai nazardan istifade ederiz. O noktai nazar şudur: Türk milletini medenî cihanda lâıyk olduğu mevkie isal etmek ve Türk Cumhuriyetini sarsılmaz temelleri üzerinde her gün daha ziyade takviye etmek.. ve bunun için de istibdat fikrini öldürmek

* * *

Muhterem efendiler, sizi günlerce işgal eden uzun ve teferruatlı beyanatım, en nihayet mazi olmuş bir devrin hikâyesidir. Bunda milletim için ve müstakbel evlâtlarımız için dikkat ve teyakkuzu dâvet edebilecek bazı noktalar tebarüz ettirebilmiş isem kendimi bahtiyar addedeceğim.

Efendiler, bu beyanatımla millî hayatı hitam bulmuş farzedilen büyük bir milletin istikbalini nasıl kazandığını ve ilim ve fennin en son esaslarına müstenit millî ve asrî bir devleti nasıl kurduğunu ifadeye çalıştım. Bugün vasıl olduğumuz netice asırlardan beri çekilen millî musibetlerin intibahı ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedelidir.

Bu neticeyi Türk gençliğine emanet ediyorum.

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek istiyecek dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait çok namüsaıt bir mahiyette tezahür ede-

bilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kasedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilir. Cebren ve hile ile aziz vatanının, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhid edebilirler. Millet, fakrû zaruret içinde harap ve bitâp düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı. İşte; bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asîl kanda, mevcuttur.

Atatürk'ün Gençliğe hitabı ile bitirdiği Nutuk, C. Halk Partisi'nin İkinci büyük kongresinde T.B.M. Meclisi kürsüsünde altı gün (15.X. Cumartesi - 20.X.1927 Perşembe) 36 saat ve 33 dakikada kendisi tarafından okunmuştur.

Kongreyi açarken şu açıklamayı yapmıştır:

“Cumhuriyet Halk Fırkasızın geçen ızdırıp seneleri içinde milletimizin hayatı ve şerefi için gösterdiği yüksek azim ve iradenin mümessili olarak bundan dokuz sene evvel meydana çıkmıştı. Bütün Anadolu ve Rumeli'ye şamil olmak üzere ilk umumî kongremiz Sivas'ta akdedilmişti.

Sivas umumî kongresine takaddüm eden şarkta ve garpta mıntıkavî kongrelerde akdedilmişti. Bunlardan benim iştirak ve riyaset ettiğim Erzurum kongresidir. Erzurum kongresi tesbit ettiği esaslar itibariyle şayanı kayıt ve tezkârdır. Sivas umumî kongresinde müzakere mevzuu olan aynı esaslar olmuştur. Bu esaslar tavzihan ve bütün memlekete teşmilen kabul olunmuştur.

Gerçi o zaman kullandığımız unvan ile bugünkü unvan arasında fark vardır. Fakat teşkilât esas itibariyle mahfuz kalmıştır. Ve bugün siyasî fırka halinde tecelli eden mevcudiyetine mebde teşkil etmiştir. Bilhassa memleket ve millete ait umumî gaye -ki selâmet refah-ı umumiyyi teminden ibarettir- mahiyeti asliyesi değişmeksizin takip olunmuştur. Binaenaleyh diyebiliriz ki, bugün küşadiyle müftehir olduğum

büyük kongremiz, Sivas kongresinden sonra teşkilâtımızın ikinci büyük kongresi oluyor. İstikbale ait tedabir hakkında müdavele-i efkâra başlamadan evvel maziye ait vekayi ve hâdisat hakkında maruzatta bulunmak ve senelerden beri devam eden ef'al ve icraatımızın milletimize hesabını vermek vazifem olduğu kanaatindeyim. Hâdisat ile dolu olan dokuz senelik bir devrenin tarihine temas edecek maruzat ve beyanatım uzun sürecektir. Fakat, mesele ifası zarurî bir vazife olduğuna göre, beni mazur göreceğinizi ümit ederim” (Hakimiyeti Milliye 16.X.1927).

Bu duruma göre Birinci Büyük kongre Sivas'tadır. 4-12 Eylül 1919. Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk cemiyetlerinin birleşik fikir etrafında vatani bir bütün olarak kurtarma kararlarını almış ve Heyeti Temsiliye'yi seçmiştir. Atatürk'ün dokuz senelik olayları, belgeleriyle yazmış olması bu devrimiz için tarihî bir kaynaktır. Ancak ben bu yazımda sadece gençliğe hitabı üzerinde durduğum için, kongre üyelerini ve ozamanki gençlik ile umumî efkârın hissiyatını kaydetmek isterim. Evvelâ kongre üyeleri bu son sözlerden çok duygulanmışlar ve söz alanlar arasında Necip Asım Bey'in teklifi ile bir takrir verilmiştir. “Tarihî beyanattan dolayı Gazi Hazretlerine beyanı teşekkür edilmesi ve bu beyanatın kongrece aynen mazharı tasvip olduğunun takdirat ile tesbit ve ilânı”. Bu takrir bir deftere yazılarak üyeler tarafından imza edilmiştir.

Bu hitabenin söylendiği günün ertesinde 21 Ekim 1927 Ankara Hukuk mektebi öğrencileri saat 13'te toplanarak gençliğe hitabeyi okumuşlar ve basına şu bildiriye vermişlerdir.

“Ey Türklüğün büyük teşahhusu, ey bizim aziz babamız, ruhlarına heyecan, dimağlarına nur saldıgın gençlik sana diyor ki : Senin sevgini gönlünde, irşatlarını şuurlu adımlarının istikametinde bulan gençlik şüphesiz ki senin dehân ve senin azminle Türklüğe hediye edilen Cumhuriyeti hayatından daha aziz ve mukaddes tanımıştır. Onun müdafaası için hiç bir fedakârlıktan çekinmeyecek, onu gözlerken çok kıskanç davranacaktır. Bu günü, bu günde seni görmekle bahtiyar olan gençlik, tarihte mâsum ve asıl kalmış milletimize köşe köşe dahilî ve haricî tuzaklar hazırlayan bu tarihi nasıl değiştirdiğinden ve bunların acı neticelerinden habersiz ve hissiz kalamaz ve kalamıyacaktır. Dedelerinin gafletiyile yuvarlandıkları çukurlara bir daha düşmemek için bu günün dersini pek kara ve karanlık olan dünden ve halâs ve intibahının hassasiyetini ise senin

mevcudiyetinden ve iradenin ateşinden alacaktır. Milletinin hissiyatı ve sevgisini ondan aldığı saf ve mert kanla damarlarında dolaştıran gençlik -Türk istikbalinin evlatları- milletin varlığına ve onun kalbi olan aziz Cumhuriyetine; en ufak yan bakışların bile tahayyül ve tasavvuruna uyuşuk ve hareketsiz kalamaz. Adı Türk, kanı Türk, bütün mevcudiyeti Türk olan millet ve onun gençleri kendisini yokluktan varlığa, ölümden hayata, karanlıktan ışığa isal edenlerin açtıkları kurtuluş çığırında her vakit istiklâl ve istikbalinin koruyucusu, kan ve candan çizilmiş hudutlarının bekçisi olacak ve ebediyete kadar da öyle kalacaktır.”

Ankara Hukuk Mektebi Talebesi.

22 Ekim 1927 günü ise İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde toplanılmış ve Fakülte Kâtib-i Umumisi Ethem Akif Bey toplantıyı açmış öğrencilerin heyecanlı konuşmalarından sonra Prof. Muslihiddin Âdil Bey şöyle demiştir :

“Çok mesut bir nesilsiniz. Gazi'nin nutku bir tarihtir. Baştan başa Türk siyasetini vecizeler şeklinde gösteren bir mecmuadır. Gazi'nin Nutku yaşayan ve yaşayacak nesiller için takip edilecek esasları gösteriyor. Gazi'nin Nutku yarın hayata gideceğiniz yolu gösteriyor. Milletimiz için, Cumhuriyet hem gaye, hem vasıta . . .”

Bu toplantıda “Gençliğe hitabenin levha halinde hazırlanarak sınıflara asılması ve ertesi günü bütün Fakülte ve yüksek okulların Üniversitede toplanarak Atatürk'e yazılacak cevap metninin şeklini tesbite karar verilmiştir.

23 Ekim 1927'de toplantıyı Talebe Cemiyeti Başkanı Tahsin Bekir (Balta) açmış, öğrencilerden ve her fakülteden gençlerin Cumhuriyetin muhafazası uğrunda hiçbir fedakârlıktan çekinmeyecekleri ifade edilmiştir.

Her fakülte'den birer ve hukuktan üç kişi konuşmuştur. Profesörlerden Muslihiddin Âdil ve Zühtü Bey'lerin konuşmasından sonra Atatürk'e çekilecek telgrafın metni şöyle tesbit edilmiştir :

“23. X. 1927 Bayezit, İstanbul — Türk gençliğine hitap eden ulvî beyanatınız münasebetiyle biz Darülfünun ve âlî mektepler talebeleri hocalarımız ve büyük münevver bir kitle huzuriyle Darülfünun konferans salonunda toplandık. Memleketin istiklâline bütün dünyada misli görülmemiş, bir galibiyetin mümessilleri kasedetmiş, cebren ve

hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış, memleketin her köşesi işgal edilmiş olduğu, bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahîm olmak üzere memleketin dahilinde iktidara sahip olanlar gaflet, dalâlet ve hıyanet içinde bulunduğu ve milletin fakru zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olduğu bir sırada, içinde bulunduğumuz imkân ve şeraitin nihayetsiz derece-i vahametine rağmen misilsiz dehânızla ve hudutsuz azminizle mücadeleye atıldınız. Tarihte misli görülmemiş zaferler ibda ederek milleti bulunduğu uçurumdan hâkimiyet ve istiklâlin şahikalarına yükselttiniz. Zulüm ve cehli batıl akideleri yıkarak asrî bir devlet kurdunuz. Memlekete medenî hayat, faaliyet ve saadet getirdiniz. Misilsiz bir cidal ve zafer, büyük bir inkılâbı siyasî ve içtimâî. . işte yüksek eseriniz.

Büyük Gazi; önünde beşeriyet tarihinin hayret, hürmet ve takdirle eğileceği büyük eserinizi bize emanet ediyorsunuz. Biz Mustafa Kemal asrının gençleri, bu büyük eseri yaşatacak, kuvvetlendirecek, nesilden nesile eriştirecek, açtığınız reha ve saadet yolunda metanetle ilerleyeceğiz. İcap ederse vücudumuzdaki son hayat zerresini feda edecek, damarlarımızdaki asıl kanın son katresini de akıtacak, fakat Türk istiklâl ve Cumhuriyetine asla halel getirtmeyeceğiz. Ulvî hitabınız benliğimizde menkuştur; umdemiz Türk istiklâl ve Cumhuriyeti'dir, hedefimiz muasır medeniyettir, ey Büyük Gazi.

Millî Türk Talebe Reisi
TAHSİN BEKİR (BALTA)

Aynı tarihte Türk ocakları Merkez Heyeti tarafından gönderilen yazı da şudur :

“Türk Gençliğine, Türk lisanının en belîğ ve en ulvî ifadesiyle tevcih ettiğiniz hitabe mukabil, Türk Ocakları Merkez Heyeti ve Ankara Türk Ocağı, vatan üstünde vatan kadar aziz bir varlık bildiği sevgili Gazisine Cumhuriyeti ve onun istiklâlini Büyük Reisinin kudsî bir vediâsı olarak tanıdığını ve muhafazasını bir iman ve namus borcu addettiğini en derin minnettarlık hisleriyle arzeder.”

Türk Ocakları Merkez Heyeti ve
Ankara Türk Ocağı Reisi
HAMDULLAH SUPHİ (TANRIÖVER)

بنائاً علیہ - نیز ، هر دایره با لکه و آنچه بر نقطه نظاره
 استقاده ایده زنده ، او نقطه نظر خود : توره ملی
 مدنی جریانه لایحه اندیشی موقه اصعاداتیک و توره
 جمهوریتین صا - صلخر تحلیلی اوزرنده ، که گونه ، ده زیاده
 تقویه ایتمک .. و بوند اییوه ده استبداد فکری اوله دریک ..

x x |
 x

در مضمون اقتدیر ؛ سره ، کوندرجم اشغال ایین اوزرونه
 و تقریحاته بیاناتم ، انک نهایت ، ماضی اولمه پردور
 صطایه سید .. بونده ، ملت اییوه و مستقبل اولاد لرینیز
 اییوه رقت و تیقظ دعوت ایده بیله جت ، بیغه نظم
 نیاز اییدیره بیله ایلم کندیمی نیجا - عدایده حکم .
 اقتدیر ؛ بویا نامله ، ملی حیاتی ختاج بولمک
 فرجه اییدیه بویوک برملندک ، استقلالنی فصل قاناندیشی و
 علم و فکله ان صوره اساسیه مستند ملی و عصری پردونی
 فصل تور دیشی افاره یه جانشین .
 بولکونه واحد اولدوغیر نتیجه ، عصر ردبری حکیمه ملی
 مصیترک انتباهی و بوخزیر وطنک هر کوشه شی صورایاه
 قاندرک بدلیه .

بو نتیجه ی ، توره کنملک امانت اییدیرم .
 ای توره ~~کنملک~~ کنملکی ابرنجی وظیفه ک ، توره استقلالنی ،
 توره جمهوریتین ای الابه محاطم و مدافع ایتمک .
 موجودیتک و استقبالیته یانه تمای بودر . بو تمای ،
 نده ، ان قیمتی ضررینه کدر . استقبالیته رضی ،
 شی ، بوخزیر ده ، محروم ایتمک ایسه جت ، داخلی و
 خارجی بیضا هارک انا بقدر . بولکونه - استقلال
 و جمهوریتین مدافع مجبوریتیه روشرسک ، وظیفه یه آنجه
 اییوه ، ایچنده بولون جفک و ضعیفک امانه و شرائطن
 روشونیه جکسک !

O günkü gazeteler ve Cumhurbaşkanlığı arşivi tetkik edildiği zaman, görülür ki bu münasebetle memleketin her tarafından yüzlerce telgraf gönderilmiştir. Özellikle gençliğe hitabe büyük heyecan uyardığı, bu yayınlanan telgrafların üslûbundan anlaşılmaktadır. Atatürk tarafından yazıldığından ve okunduğundan bu yana, Nutkun gençliğe hitabe kısmı pek çok yayınlanmış ve üzerinde her vesile ile durulmuştur. Ben bu yazımla hem Atatürk'ün el yazısını vermek, hem de ilk yazıldığı yeri belirtmek istedim.

İşte böylece 1927 yılının bu tarihî olayı, her devir Türk gençliğini istiklâl ve Cumhuriyet'i korumak fikri üzerinde birleştirmiş ve vazifeli kılmıştır.

